

تکه دوزی روی لباس

مقدمه

تکه‌دوزی هنری است که در آن یک تکه پارچه بر روی پارچه دیگری که ممکن است تفاوت رنگ و نقش داشته باشد دوخته شود. این هنر از قدیمی‌ترین هنرهای دستی است که بر روی لباس، پرده‌ها، دیوارکوب و وسایل منزل به کار رفته است. ترکیب این هنر با چهل تکه‌دوزی، طرح‌های تزئینی زیبایی به وجود می‌آورد. پنبه‌دوزی یا آجیده‌دوزی نیز یکی از رشته‌های قدیمی رودوزی‌های ایرانی است. با توجه به کاربرد بهینه از منابع طبیعی، استفاده از تکه‌ها و دورریزهای پارچه می‌تواند در نگهداری صحیح از این منابع نقش بسزایی داشته باشد.

تجهیزات کارگاه تکه‌دوزی و لحاف‌دوزی

- بلندی سطح کار و ارتفاع میز ماشین دوخت طوری تنظیم شود که سطح سوزن ماشین دوخت در بلندی مناسب قرار گیرد.
- ارتفاع مناسب سطح میز ماشین دوخت به گونه‌ای است که دستان شما در حین دوخت روی خط مستقیمی در امتداد میچ و ساعد قرار گیرد.
- میز اتو باید در کنار میز ماشین دوخت قرار گرفته و به راحتی قابل دسترس دوزنده قرار گیرد.
- قسمت پشت و چپ میز باید به اندازه‌ای بزرگ باشد تا پارچه کامل روی میز قرار گرفته و آویزان نشود.

- با توجه به تصویر ویژگی‌های کارگاه تکه‌دوزی و لحاف‌دوزی را بنویسید.
- ابزار، وسایل و تجهیزات آن چه تفاوت یا وجه مشترکی با کارگاه خیاطی دارد؟

فعالیت
عملی

انواع نخ دوخت

فکر کنید

- ❖ به نظر شما نخ‌های دوخت تکه‌دوزی چه تفاوتی با نخ‌های دیگر دارد؟
- ❖ آیا نخ‌های دوخت قابلیت استفاده در تکه‌دوزی را دارد؟
- ❖ می‌توانید نخ‌های دوخت تکه‌دوزی را طبقه‌بندی کنید.

نخ‌های دوخت تکه‌دوزی از نظر ضخامت در سه نوع مختلف هستند:

- ۱ نوع نازک‌تر برای پارچه‌های نازک و گلدوزی
- ۲ متوسط برای بیشتر پارچه‌ها
- ۳ نوع ضخیم برای دوخت تزئینی و رودوزی

نخ ماشین دوخت

❖ **نخ دوخت تکه‌دوزی و چهل‌تکه:** این نخ با قابلیت کشسانی و دوام زیاد برای تکه‌دوزی استفاده می‌شود.

❖ **نخ دوخت پنبه‌ای:** از الیاف ۱۰۰٪ پنبه تهیه می‌شود و براق بوده و دوام خوبی دارد.

❖ **نخ دوخت معمولی:** این نخ برای دوختن بیشتر پارچه‌ها از جنس پنبه و پلی‌استر است، قابلیت کشسانی آن نسبت به نخ‌های دیگر بیشتر است.

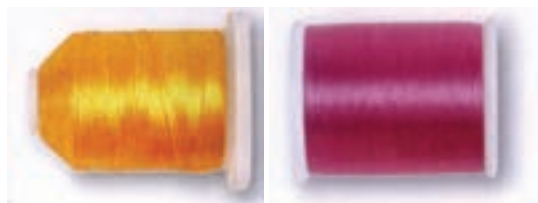
❖ **نخ دوخت ابریشمی:** این نخ ظریف از ابریشم طبیعی و تابیده شده تهیه شده است.

❖ **نخ دوخت رودوزی و جادکمه:** نخ زنجیره‌ای و محکم است که برای دوخت رودوزی پارچه استفاده می‌شود.

❖ **نخ دوخت پلی‌استر:** نخ پلی‌استر با قابلیت کشسانی خوب و عدم آب رفتگی، استفاده زیادی دارد ولی در اتوکاری باید دقت کرد.

■ نخ دوخت متالیک (فلزی): برای دوخت‌های

تزیینی استفاده می‌شود، نسبت به حرارت و رطوبت حساس است. باید از درجه کم اتو و خشک استفاده کرد.

■ **نخ گلدوزی ماشین دوخت:** نخ‌های گلدوزی از جنس ریون یا پنبه است و مخصوص ماشین دوخت است.

گلدوزی دستی

■ **نخ پنبه‌ای شش‌لا:** از شش لا نخ تشکیل شده که هر کدام را جداگانه می‌توان استفاده کرد.

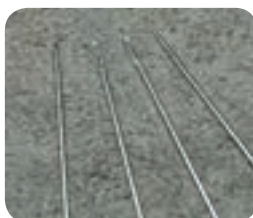
■ **نخ پنبه‌ای (Peal):** یک نخ دولای به هم تابیده با درخشندگی بالاست. شماره‌های ۳ تا ۸ این نوع نخ برای دوخت دستی در تکه‌دوزی استفاده می‌شود.

سوزن دوخت

■ **سوزن عام (یورنیورسال):** تقریباً برای انواع دوخت‌ها استفاده می‌شود.

■ **سوزن باریک:** نوک آن بسیار تیز است، برای انواع پارچه‌ها با بافت فشرده سنگین و با ضخامت زیاد مناسب است.

■ **سوزن مخصوص روکاری:** دارای سوراخ چشمی بزرگ برای استفاده از نخ دوخت ضخیم است.

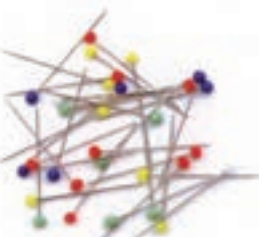
■ **سوزن فنری:** دارای حالت ارتجاعی و فنری است و به راحتی در پارچه فرو می‌رود و خارج می‌شود؛ برای پارچه‌های پنبه‌دوزی مناسب است.

■ **سوزن ته‌گرد شیشه‌ای مخصوص لحاف‌دوزی:** برای وصل تکه‌های پارچه استفاده می‌شود و با حرارت اتو توپی آن آب نمی‌شود.

■ **سوزن ته‌گرد مخصوص لحاف‌دوزی:** برای متصل کردن لبه‌های کلفت پارچه‌های لحاف‌دوزی استفاده می‌شود، طول آن « $\frac{4}{5}$ سانتی‌متر» است.

■ **سوزن ته‌گرد مخصوص پارچه ابریشمی:** به دلیل نازک و ظریف بودن روی پارچه سوراخ‌های بسیار ریزی به جای می‌گذارد که دیده نمی‌شود.

■ **سوزن ته‌گرد T شکل:** برای اتصال پارچه‌های کلفت و سنگین است، قطر و طول آن زیاد است.

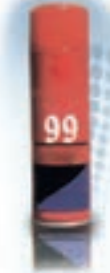
■ **سنجاق قفلی منحنی:** این سنجاق به علت فرم گرد و منحنی که دارد، برای وصل پارچه و لایه‌دار ضخیم استفاده می‌شود.

■ **سنجاق قفلی معمولی:** برای وصل قطعات بزرگ پارچه و لایه‌دار استفاده می‌شود.

اسپری قوی چسباندن پارچه: قابلیت چندین بار چسباندن و جدا کردن مجدد از روی انواع پارچه را دارد. چسب پارچه به پشت لایی یا پارچه نفوذ پیدا نمی‌کند.

اسپری موقت چسباندن پارچه: برای چسباندن تکه‌های پارچه بر روی هم به‌طور موقت است. و در برابر حرارت بالا مقاوم است.

■ **اتوی مخزن دار حرفه‌ای:** دارای مخزن بزرگ آب است که می‌تواند بخار آب با فشار ثابت درست کند.

■ **اسپری پاک‌کننده چسب:** جهت از بین بردن انواع چسب‌ها و مواد زائد استفاده می‌شود، از خود روی پارچه اثر به جا نمی‌گذارد. قابل شست‌وشو با آب است.

■ **اتوی مخصوص تکه‌دوزی:** این اتو برای قطعات کوچک پارچه‌های تکه‌دوزی مناسب است.

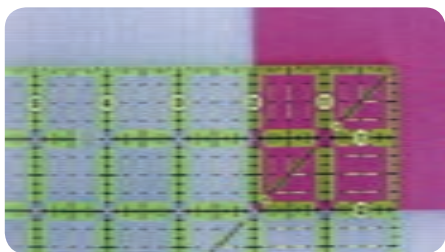
■ **اتوی بخاردار:** دارای صفحه مدرج مخصوص انواع جنس پارچه است. جنس کف اتو باید ضد خش و تفلون باشد.

■ **دستگاه شابلون پانچی:** این دستگاه می‌تواند شکل‌های چند ضلعی را در سایزهای مختلف روی کاغذ برش دهد.

■ **قارچ رفوگری:** از این وسیله برای رفوگری قسمت‌هایی که باید رفو شود و از انتهای آن برای «تا» کردن قسمت‌های منحنی استفاده می‌شود.

■ **خط‌کش‌های اندازه‌گیری پارچه:** برای علامت‌گذاری و کشیدن خطوط مستقیم استفاده می‌شود.

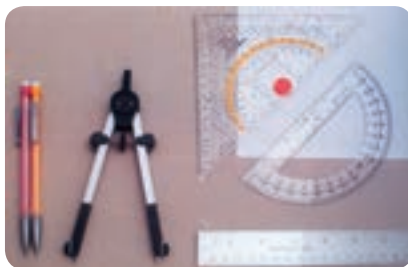
■ **«تا»کننده لبه‌ها:** لبه این وسیله برای فشار آوردن و صاف کردن لبه‌ها و درزها به کار می‌رود.

■ **طرح‌های آماده:** این طرح دارای نقوش تکراری است و از پودر نقاشی برای کپی کردن استفاده می‌شود.

■ **شابلون:** این طرح‌های هندسی آماده برای تکه‌دوزی و چهل‌تکه‌دوزی استفاده می‌شود.

■ **وسایل طراحی دستی چهل‌تکه‌دوزی:** این ابزار شامل گونیا مدرج، نقاله، خط‌کش فلزی و کاغذ چهارخانه است.

■ **خط‌کش مدرج:** علامت قابل تنظیم این خط‌کش برای اندازه‌گیری لبه‌ها و فاصله درزها به کار می‌رود.

■ **گیره نگهداری پارچه:** برای نگهداری قطعات الگویی کوچک استفاده می‌شود.

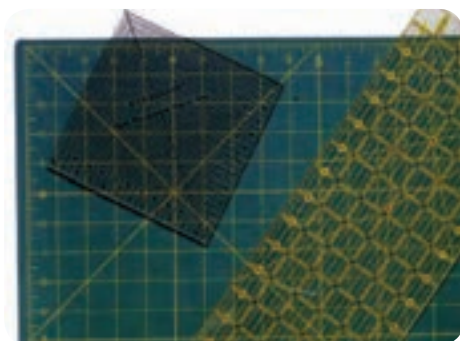
■ **قلاب:** از این وسیله برای درآوردن کاغذ استفاده می‌شود.

■ **چسب ماتیک:** نوع مخصوص پارچه آن برای چسباندن تکه‌های پارچه استفاده می‌شود.

■ **نوار چسب مخصوص پارچه:** برای چسباندن تکه‌های پارچه استفاده می‌شود.

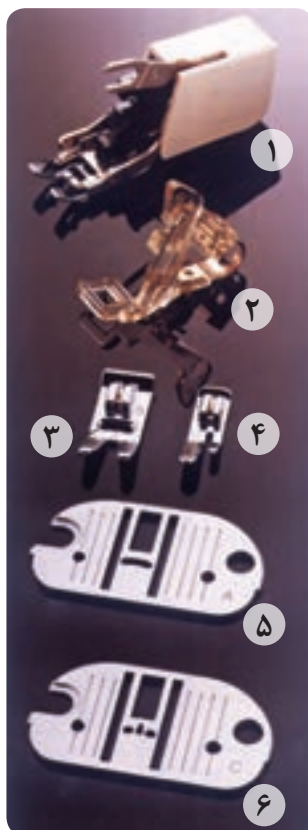
■ **صفحه برش:** این صفحه درجه‌بندی شده برای اندازه‌گیری و برش دقیق خط‌های مستقیم است.

■ **قیچی برش گرد (کاتر):** این قیچی دارای مکانیسمی است که در هنگامی که استفاده نمی‌شود به داخل کشیده می‌شود.

ماشین دوخت

در ماشین‌های دوخت نیمه اتوماتیک لوازمی برای سرعت بخشیدن به دوخت‌های تکه‌دوزی وجود دارد: **پایه متحرک (تصویر ۱):** به لایه رویی و زیری پارچه در هنگام دوخت فشار وارد می‌کند و از شروع تا پایان درز یکسان است، کنترل خوبی برای پارچه‌هایی که تمایل به سُر خوردن و کش آمدن دارند به کار می‌رود.

پایه لحاف‌دوزی (تصویر ۲): حلقه گرد یا چهارگوشه آن برای دوخت روی لحاف یا رفو مناسب است.

صفحه سوزن و پایه ساده‌دوزی (تصویر ۴ و ۵): سوراخ این صفحه گرد و کوچک است و نمی‌گذارد که سوزن دوخت به اطراف حرکت کند، برای پارچه‌های نازک و ظریف‌تر مناسب‌تر است و مانع کشیده شدن پارچه‌های لطیف به درون ماکو می‌شود.

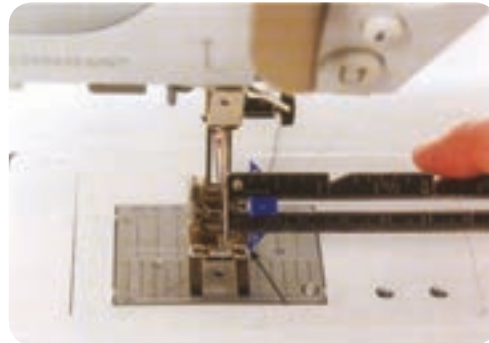
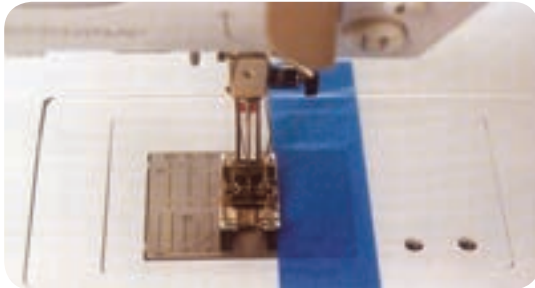
صفحه سوزن و پایه زیگزاگ‌دوزی (تصویر ۳ و ۶): یک صفحه عمومی برای تمام دوخت‌هاست، این پایه و صفحه سوزن برای زیگزاگ‌دوزی و کارهای چند سوزنی برنامه‌ریزی شده‌است.

پایه نقش‌دوزی: این پایه با داشتن حالت فنری، قابلیت دوخت روی پارچه‌هایی را که داخل آن لایه لحاف گذاشته شده دارد.

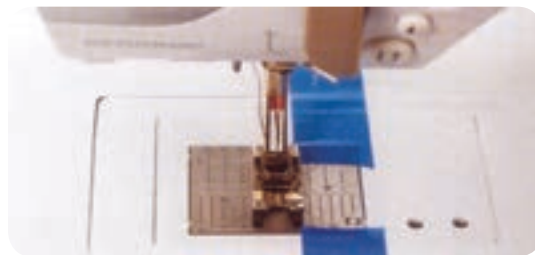
پایه زیپ‌دوزی: این پایه دو طرفه است و می‌توان سوزن را براساس یک طرف کار تنظیم کرد.

تنظیم لبه‌های ماشین دوخت

■ قبل از شروع دوخت باید ماشین دوخت را آماده کنید. بلندی پایه از صفحه دوخت باید اندازه‌گیری شود در صورتی که ارتفاع آن کم باشد پارچه زیر پایه حرکت نمی‌کند.

■ اگر نمی‌خواهید فاصله سوزن را تا لبه درز تغییر دهید، یک نوار چسب به پهنای درز روی صفحه دوخت چسبانده شود.

■ اگر پهنای درز بیشتر درجات روی صفحه دوخت باشد و قصد تغییر درزها را دارید، مانند شکل در بالا و پایین صفحات نوار چسبانده شود.

وصل تکه‌های پارچه با ماشین دوخت

■ برای اتصال تکه‌های پارچه به یکدیگر، باید کاملاً هم‌اندازه باشند در غیراین صورت یک تکه پارچه جمع می‌شود.

■ دقت کنید در هنگام دوخت با حرکت دست، کشش هر دو پارچه را به سمت جلو هدایت کنید تا پارچه رویی کش نیاید.

طرح‌های تکه‌دوزی

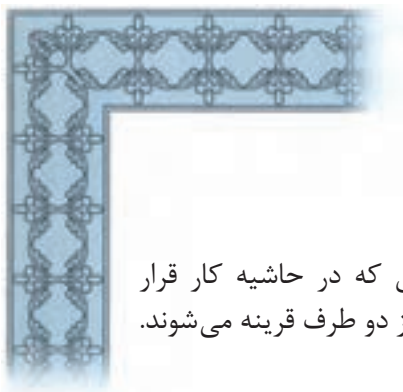
فکر کنید

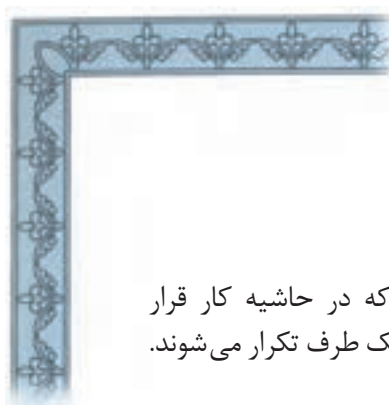
- با توجه به طرح‌های گلدوزی و اسموک‌دوزی، طرح‌های تکه‌دوزی چه تفاوتی دارند؟
- آیا می‌توان همان طرح‌ها را برای تکه‌دوزی استفاده کرد؟
- طرح‌ها در تکه‌دوزی به اندازه‌ای بزرگ است که می‌تواند در کادر خودش را نشان دهد.

- طرح‌هایی که در مراکز قرار می‌گیرند و $\frac{1}{4}$ نقشه تکرار می‌شوند.
- طرح‌هایی که در مرکز قرار می‌گیرند و چندین بار نقشه آن تکرار می‌شوند.

- طرح‌هایی که در حاشیه کار قرار می‌گیرند و از دو طرف قرینه می‌شوند.

- طرح‌هایی که در حاشیه کار قرار می‌گیرند و از یک طرف تکرار می‌شوند.

- طرح‌هایی با موضوعات طبیعت که ترکیبی با هم کار می‌شوند.

- گل‌های آماده پارچه که به صورت طرح اصلی استفاده می‌شود.

روش‌های انتقال طرح

فکر کنید

با توجه به روش‌های انتقال طرح در گلدوزی دستی و اسموک‌دوزی، به نظر شما در تکه‌دوزی چه تفاوتی دارد؟
آیا همان ابزار استفاده می‌شود؟

کپی با مداد

۲ طرح را به وسیله مداد روی پارچه کپی کنید.

۲ طرح را زیر پارچه قرار دهید.

۱ طرح مناسب را آماده کنید.

استفاده از پودر نقاشی / گرده چاپ

۲ پس از برداشتن طرح کاغذی، به وسیله ماژیک خیاطی طرح دوباره ترسیم شود.

۲ لایه گرد نقاشی روی پارچه مالیده شود.

۱ از الگوهای آماده طرح استفاده کنید.

استفاده از میز نور

۲ پارچه را روی طرح و میز نور قرار داده طرح را کپی کنید.

۱ طرح را آماده کنید.

برای تکه‌دوزی باید از پارچه‌هایی که به راحتی لکه‌گیری و شست‌وشو می‌شود و در برابر حرارت و ساییدگی مقاوم است استفاده کرد.

- پارچه جین (Denim): پارچه محکم، قابل شست‌وشو و کج بافت است.
- پارچه پشمی (Wool): از الیاف تاییده شده کرک و پشم حیوانات بافته شده است.
- پارچه مخمل (Velvet): نوع بافته شده با پرزهای کم که در دو جهت خواب‌دار مناسب است.
- پارچه مخمل کبریتی (Corduroy): با بافت محکم دارای برجستگی طولی است که از پرزهای نرم یک طرفه پوشیده شده است.
- پارچه چیت موسلی (Muslin): این پارچه از پنبه یا ترکیب با پنبه درست می‌شود.
- پارچه کتان (Linen): پارچه‌های کتانی بسیار خنک بوده و رطوبت را به خوبی جذب می‌کنند.
- پارچه بلندس (Blend): پارچه‌ای که از مخلوط چند لیف بافته شده است.
- پارچه ارگانزا (Organza): پارچه نازک و شفاف دارای بافت ساده و خشک است.
- پارچه چلووار (Calico): یک پارچه با بافت تافته (ساده) و سبک وزن و کمی هم زبر است.
- پارچه مخصوص لحاف‌دوزی (Quilting Cotton): پارچه‌های مخصوص تکه‌دوزی و چهل‌تکه‌دوزی از جنس الیاف پنبه است.
- پارچه باتیک و رنگ شده با روش دستی (Hand – dyed and batik): پارچه که بعد از بافت به روش دستی (باتیک) رنگ شده است.

تکه‌های پارچه‌ها و سر قیچی‌ها را به صورت منظم «تا» کرده و براساس جنس، طرح، رنگ و بافت طبقه‌بندی کنید.

پارچه‌هایی که ریش ریش می‌شود بهتر است لبه‌های آن با قیچی دالبر بریده یا سردوز شود.

برای تشخیص پشت و روی پارچه را علامت‌گذاری کنید.

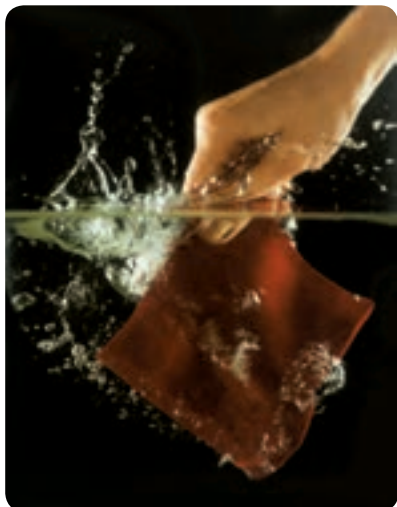
شناخت پارچه

با دست زدن و دیدن پارچه ممکن است پارچه را تا حدودی تشخیص دهیم. پارچه‌های پنبه‌ای هنگام جمع کردن با دست چروک می‌شوند یا پارچه‌های ابریشمی تقریباً به هم می‌چسبند.

روش سوزاندن

- **الیاف پنبه‌ای، ویسکوز ریون و کتان:** با شعله کم می‌سوزد و بوی کاغذ سوخته می‌دهد.
- **الیاف پشم و ابریشم:** الیاف به آهستگی می‌سوزند و زغال می‌شوند و بوی موی سوخته می‌دهد.
- **الیاف پلی‌استر، نایلون و مواد مصنوعی:** خیلی نزدیک به آتش می‌سوزند بوی مواد شیمیایی می‌دهند.

کنترل پارچه قبل از برش

■ در تکه‌دوزی قبل از برش پارچه برای کنترل کیفیت آن باید دقت کرد. پارچه‌ها باید دارای بافت محکمی باشند و در اثر اتو تغییر فرم ندهند.

■ بعد از انتخاب پارچه مناسب میزان آب رفتگی در نظر گرفته شود. یک تکه پارچه ۱۰ در ۱۰ سانتی‌متر را در آب ولرم قرار داده بعد از ۴ تا ۵ ساعت داخل سبد قرار دهید و روی یک سطح صاف پهن کنید تا خشک شود. طول آن را از عدد ۱۰ کم کنید تا مشخص شود پارچه چه اندازه آب رفتگی دارد.

رنگ‌دهی پارچه

■ پارچه را بیرون آورده داخل پارچه سفید پنبه‌ای قرار داده و با فشار پارچه را خارج کنید. در صورتی که پارچه رنگی شود پارچه شما رنگ می‌دهد.

■ تکه‌ای از پارچه جدا کرده آن را داخل شیشه قرار دهید، یک ساعت در مایع شیشه بماند.

■ در شیشه‌ای آب ولرم ریخته، چند قطره مایع شست‌وشو بریزید.

انتخاب پارچه براساس رنگ

فکر کنید

- ❑ به نظر شما رنگ چه تأثیری در انتخاب پارچه‌های تکه‌دوزی دارد؟
- ❑ آیا می‌توان رنگ‌های پارچه و نقوش آن را طبقه‌بندی کرد؟
- ❑ تصویر روبه‌رو از کدام یک از قوانین رنگی استفاده کرده است؟
- ❑ رنگ‌ها را براساس طرح دایره رنگ می‌توان طبقه‌بندی کرد. رنگ‌های اصلی، فرعی و میانی در دایره رنگ قرار می‌گیرند.

رنگ‌های مکمل

- رنگ‌هایی که در دایره رنگ روبه‌روی هم قرار می‌گیرند، متضاد یا مکمل یکدیگر هستند. رنگ‌های مکمل شامل: بنفش و زرد - قرمز و سبز - آبی و نارنجی

- رنگ‌های هم خانواده یا هم‌جوار رنگ‌هایی که در دایره رنگ در کنار هم قرار می‌گیرند، مانند: سبز، آبی، بنفش آبی‌نما.

تأثیر نخ در دوخت

فکر کنید

❏ به نظر شما این دوخت ها چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟
❏ آیا نوع نخ در دوخت تأثیرگذار است؟

- ❶ **نخ نامرئی پلی استر:** این نخ نرم برای پارچه‌های رنگی و روبدشامبر زنانه استفاده می‌شود.
- ❷ **نخ ابریشمی:** این نخ طبیعی برای دوخت تزئینی کاربرد دارد.
- ❸ **نخ پلی استر:** این نخ مصنوعی با درجات مختلف ماشین دوخت استفاده زیادی دارد.
- ❹ **نخ پنبه‌ای:** با استفاده از لیف‌های بلند آن نخ ظریف و مرغوبی برای دوخت پارچه‌های ظریف تهیه می‌شود.
- ❺ **نخ الوان:** دارای یک طیف رنگ با تغییر ملایم و معمولاً از الیاف پنبه، ریون و پلی استر تهیه می‌شود.

تکه‌دوزی کاغذ پنهان با دست

■ طرح مورد نظر را در سمت پشت پارچه قرار داده،
دور آن را کپی کنید.

■ با در نظر گرفتن جادرز «۳-۶ میلی‌متر» اطراف
پارچه را علامت گذاری کنید.

■ طرح کاغذ را دقیقاً روی طرح پارچه قرار داده
لبه‌های آن را به طرف مرکز کاغذ «تا» کنید.

■ لبه‌های «تا» شده را به وسیله سوزن ته گرد ثابت
نگه‌داشته سپس اطراف آن را کوک بزنید.

❏ به نظر شما این روش تکه‌دوزی چه کاربردهایی
برای تکه‌دوزی و چهل تکه‌دوزی دارد؟

❏ در انتخاب طرح این روش تکه‌دوزی به چه
نکاتی باید دقت کرد؟

❏ یک طرح مانند این تصویر انتخاب و روش
تکه‌دوزی کاغذ پنهان را اجرا کنید.

فعالیت
عملی

تکه‌دوزی به روش «تا» کردن لبه‌ها با دست

■ طرح را روی پارچه اصلی (زمینه) گذاشته و آن را به وسیله مداد به روی پارچه منتقل کنید.
 ■ طرح مورد نظر را با اضافه جادرز «۳-۶ میلی متر» برش بزنید.

■ پارچه طرح را روی طرح زمینه قرار دهید، به وسیله سوزن ته گرد آن را ثابت نگه دارید.
 ■ با توجه به طرح جاهایی که لازم است کلیپ یا چرت بزنید.

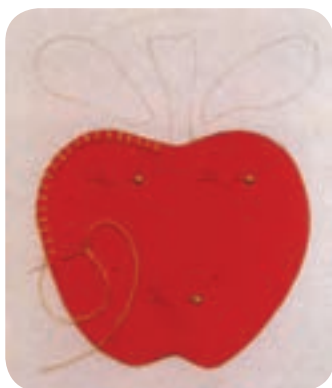
■ مقدار جادرزها را به زیر برگردانده و دور تا دور آن را پس‌دوزی مخفی بدوزید.

یک طرح انتخاب و روش تکه‌دوزی به روش «تا» کردن لبه‌ها را بدوزید.

فعالیت
عملی

تکه‌دوزی پارچه فوتر (دوخت لبه‌ها)

■ الگو را به پارچه اصلی منتقل کنید، هر تکه الگو را شماره‌گذاری کرده هر رنگ را جداگانه روی پارچه مورد نظر قرار داده و بدون جادرز اطراف آن را قیچی کنید. ■ تکه بریده شده را روی طرح زمینه با سوزن ته‌گرد یا کوک ثابت نگه‌داشته، اطراف آن را دندان موشی (دوخت پتویی) بدوزید.

■ دقت کنید قطعاتی را که زیر قرار می‌گیرد اول روی پارچه گذاشته تکه‌های بعدی را روی آن قرار دهید و اطراف آن را بدوزید.

- این تکه دوزی چه تفاوتی با روش‌های قبلی دارد؟
- آیا پارچه در انتخاب این تکه دوزی نقش مهمی دارد؟
- یک طرح مدل تکه‌دوزی انتخاب کرده و تکه‌دوزی با پارچه فوتر را انجام دهید.

فعالیت
عملی

تکه‌دوزی به روش برودری

■ تکه پارچه گلدار را روی پارچه زمینه قرار دهید، آن را با سوزن ته گرد و کوک روی پارچه زمینه ثابت نگه دارید.

■ از پارچه گلدار یا نقش دار، تکه‌ای را انتخاب کرده زیر آن متناسب با جنس پارچه لایی قرار دهید و اطراف آن را به اندازه «۶ میلی‌متر» جادرز بگذارید.

■ اضافی جادرز را به وسیله قیچی مخصوص بچینید. **توجه کنید:** دقیقاً از لبه دوخته شده به گونه‌ای قیچی کنید که جادرز اضافی نباشد در عین حال دوخت چیده نشود.

■ لبه‌های تکه گلدار را با دندان موشی (دوخت پتویی) بسیار ریز بدوزید، توجه کنید هر قسمت را می‌توانید با نخ هم‌رنگ خودش بدوزید.

■ این روش تکه‌دوزی چه تفاوتی با روش‌های قبلی دارد؟
 ■ یک طرح انتخاب کرده و به روش تکه‌دوزی برودری بدوزید.

فعالیت
عملی

تکه‌دوزی با ماشین دوخت

■ طرح را بر روی پارچه تکه‌دوزی قرار دهید، طرح را با سوزن ته‌گرد ثابت نگه‌دارید، با در نظر گرفتن جادرز، دور تا دور پارچه به یک اندازه جادرز طرح را ترسیم کنید.

■ در صورت لازم به پشت پارچه تکه لایی بچسبانید، اطراف تکه را قیچی کنید. و روی پارچه زمینه در محل طرح با سوزن ته‌گرد ثابت نگه‌دارید، اطراف طرح را با دوخت ساده بدوزید.

■ به وسیله قیچی مخصوص به آرامی و دقت لبه‌های ماشین دوخت را روی درجه زیگزاگ فشرده قرار داده و دور تا دور طرح را کردونه‌دوزی (زیگزاگ فشرده) بدوزید.

■ به وسیله قیچی مخصوص به آرامی و دقت لبه‌های اضافی درز را قیچی کنید.

■ به نظر شما در این روش برای تکه‌دوزی از روش‌های دیگر می‌توان استفاده کرد؟

■ یک طرح مانند این تصویر انتخاب و روش تکه‌دوزی را روی آن انجام دهید.

فعالیت
عملی

تکه‌دوزی با روش استفاده از لایه زانفیکس

■ قطعات لایه قیچی شده را از قسمت پشت که کاغذ ندارد، روی پارچه تکه‌دوزی قرار داده و با اتو بچسبانید.

■ قطعات الگو را شماره‌گذاری کرده و روی لایه زانفیکس که یک طرف آن دارای کاغذ محافظ می‌باشد، قرار دهید و تکه‌ها را قیچی کنید.

■ از اتوی سرد برای ثابت کردن و چسباندن تکه‌های الگو بعد از اتوی گرم استفاده کنید. می‌توانید از یکی از روش‌های دوخت نیز استفاده کنید.

■ پارچه تکه‌دوزی را از خط اصلی الگو قیچی کنید، سپس کاغذ لایه زانفیکس را جدا کرده و تکه‌ها را روی پارچه زمینه با اتو بچسبانید.

■ در دوخت تکه‌دوزی با استفاده از زانفیکس به چه نکاتی باید دقت کرد؟
 ■ یک طرح انتخاب این روش تکه‌دوزی را روی پارچه انجام دهید.

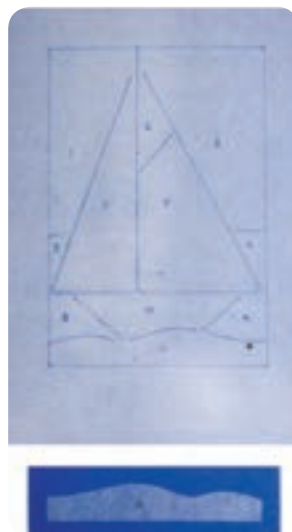
فعالیت
عملی

تکه‌دوزی شیشه رنگی (چند لایه)

این نوع تکه‌دوزی مانند شیشه‌های رنگی پنجره‌ها، دارای یک نوار تفکیک‌کننده بین رنگ‌هاست.

۲ طرح با شماره‌ها هر تکه را روی پارچه زمینه کپی کنید.

۴ تکه چیده شده را به وسیله اتو به محل اصلی روی پارچه زمینه بچسبانید.

۱ روی الگوی کاغذ قطعات هر قسمت را شماره‌گذاری کنید.

۲ تکه‌ای از طرح را انتخاب، لایه دو طرفه چسبانده و برش دهید.

۶ نوارهای اریب زیرین را به وسیله پس‌دوزی مخفی به تکه‌های پارچه وصل کنید، سپس نوارهایی را که روی طرح قرار می‌گیرد بدوزید.

۵ بقیه تکه‌ها بریده شده رنگی را روی پارچه زمینه بچسبانید. نوار اریب با لبه‌های «تا» شده را اطراف محیط طرح قرار دهید.

تکه‌دوزی یو – یوز (Yo – Yos)

- دایره‌ها را به اندازه طرح مورد نظر برش بزنید. لبه‌های دایره را به اندازه «۶ میلی‌متر»، «تا» کنید. لبه‌ها را با شلال ریز بدوزید.
- نخ شلال‌های دوخته شده را بکشید تا لبه‌های دوخته شده کامل جمع شود. سپس انتهای نخ را محکم‌دوزی کنید.

- قسمت جمع‌شده دایره‌ها، قسمت پشت دایره است، به تعداد مورد نظر آماده کنید.

یک طرح انتخاب و این روش تکه‌دوزی را روی پارچه انجام دهید.

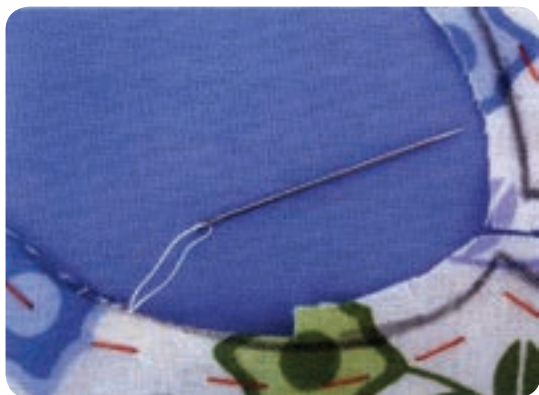
فعالیت
عملی

تکه‌دوزی برعکس از پشت پارچه (دوخت دستی)

- طرح را روی پارچه زمینه قرار دهید و اطراف طرح را به وسیله مداد کپی کنید.
- زیر پارچه اصلی (زمینه)، پارچه تکه‌دوزی را قرار دهید، به فاصله «۱ سانتی‌متر» از لبه‌های طرح هر دو پارچه را با هم کوک‌بزنید.

- دور تا دور طرح را با گذاشتن «۶ میلی‌متر» با فاصله‌ای یکسان قیچی کنید.
- لبه‌های جادرز را به طرف داخل «تا» کنید، در صورت لزوم گوشه را چرت بزنید، لبه‌های «تو» گذاشته را با پس‌دوزی مخفی بدوزید.

■ نخ‌های کوچک را باز کنید، کار را اتو کنید.

✦ تفاوت‌های این روش تکه‌دوزی با دیگر روش‌ها چیست؟
✦ یک طرح انتخاب و این روش تکه‌دوزی را روی پارچه انجام دهید.

فعالیت
عملی

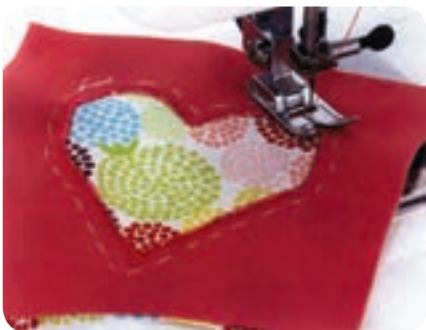
تکه‌دوزی برعکس از پشت پارچه (با ماشین دوخت)

■ پارچه تکه‌دوزی را زیر پارچه اصلی قرار دهید، دور تا دور طرح کشیده را به فاصله «۱ سانتی‌متر» با فاصله منظم کوک بزنید.

■ طرح کاغذی را روی پارچه اصلی (زمینه) قرار داده اطراف طرح را به وسیله مداد کپی کنید.

■ ماشین دوخت را روی درجه زیگزاگ فشرده (کردونه) تنظیم کرده اطراف طرح را بدوزید.

■ پارچه اصلی را از خطوط طرح قیچی کنید.

یک طرح انتخاب و این روش تکه‌دوزی را روی پارچه انجام دهید.

فعالیت
عملی

تکنیک‌های دوخت لبه‌های منحنی داخلی و خارجی

فکر کنید

❏ در دوخت این دو تکه، به چه نکاتی باید دقت کرد؟
❏ آیا نام این دو تکه از نظر شکل منحنی یکی است؟

منحنی بیرونی

❏ لبه بیرونی کاملاً صاف است ولی درز به طرف داخل با چین‌های ریز جمع شده است.

❏ لبه درز را به طرف داخل «تا» کرده و لبه را به آرامی جمع کنید.

منحنی داخلی

❏ لبه‌ها را به طرف داخل «تا» کرده و کوک بزنید.

❏ در منحنی داخلی برعکس باید پارچه را چرت بزنید.

مراحل دوخت یک طرح تکه دوزی را کامل انجام دهید.

دوخت لحاف‌دوزی برجسته با ریسمان

■ از پارچه زیری قسمت ابتدا و انتهای ساقه گیاه (میوه) را که باریک است را چرت بزنید. (دقت کنید پارچه رویی پاره نشود) و با سوزن نخ ضخیم را از ساقه‌ها عبور دهید.

■ دور تا دور طرح را با شلال بسیار ریز بدوزید، خط وسط برگ‌ها را نیز با شلال بدوزید.

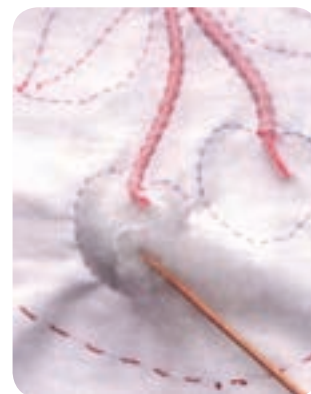
■ طرح مورد نظر را روی پشت پارچه لحاف کپی کنید، پشت پارچه اصلی و زیری را روبه‌روی هم قرار دهید و اطراف آن را شلال بزنید.

■ این تصویر روی پارچه است، بعضی از قسمت‌های طرح کاملاً برجسته دوزی شده است.

■ چاک باز شده به وسیله زیگزاگ فشرده دوخته می‌شود، ابتدا و انتهای ساقه‌ها را نیز محکم‌دوزی کنید.

■ قسمت‌هایی که می‌خواهید برجسته شود، وسط طرح را چاک کوچکی بزنید، لبه آن کمی چسب بزنید، (تا پارچه ریش نشود) داخل آن را به آرامی با پنبه یا الیاف‌ها پُر کنید.

یک طرح را انتخاب کرده و برجسته دوزی انجام دهید.

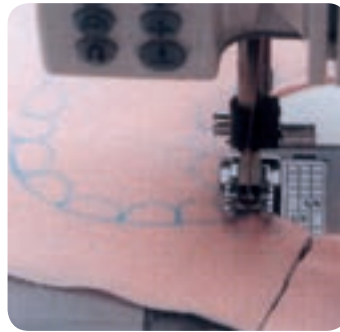
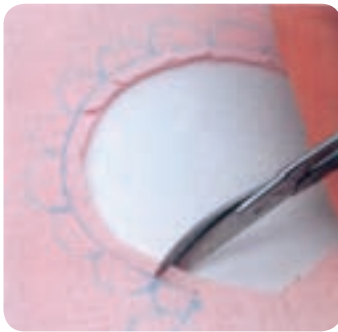
فعالیت
عملی

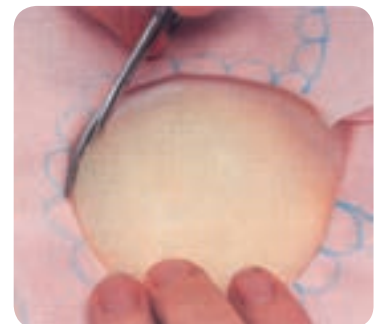
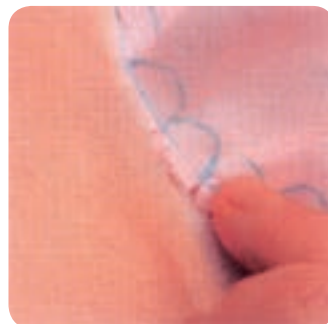
دوخت پیش‌بند کودک

وسایل مورد نیاز

- پارچه مناسب پیش‌بند کودک
- روبان پهن
- لایه ظریف پنبه‌ای
- نخ دوخت ابریشمی
- پارچه لایه سفید

- طرح پیش‌بند را روی پارچه منتقل کنید و سه لایه شامل پارچه رویی و زیری و لایه ظریف پنبه‌ای و سفید را با هم برش بزنید.
- در حالی که هر سه لایه پارچه و لایه با هم کوک زده شده حلقه گردن را بدوزید.
- حدود «۴-۷ میلی‌متر» جادرز بگذارید، برای بهتر قرار گرفتن فرم یقه، درزها را کلیپ (برش ۷) بزنید.

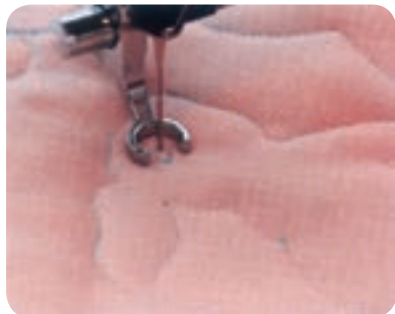

- درز دوخته شده را به طرف روی پارچه برگردانید.
- کلیپ‌ها برش کوچک (۷) هستند تا درزهای هلال داخلی بهتر قرار گیرد.
- وقتی پارچه‌ها به طرف رو برگردانیده می‌شود، تمام لایه‌های پارچه را تنظیم کنید.

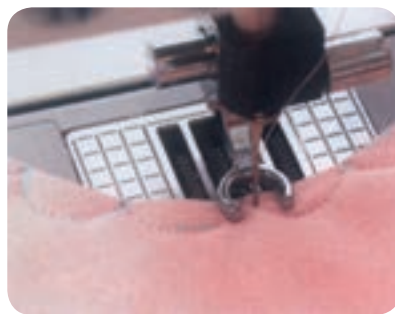

■ دور تا دور لبه‌های پیش‌بند را نوار اریب بدوزید.

■ اطراف طرح وسط پیش‌بند (خرگوش) و دالبرهای لبه را با دوخت ساده بدوزید.

■ پایهٔ لحاف‌دوزی را نصب کنید و طرح هلال حلقه گردن را بدوزید.

■ لبه‌های نوار اریب را بدوزید. نوار روبان را در قسمت حلقه گردن بدوزید.

■ لبهٔ نوار اریب به سمت پشت پارچه پیش‌بند برگردانیده و نوار اریب را با سوزن ته‌گرد ثابت نگه دارید.

■ به‌وسیلهٔ ماشین دوخت درز بیرونی پیش‌بند را بدوزید، جادرز را «۶ میلی‌متر» اضافی گذاشته و بقیه را قیچی کنید.

■ همان‌طور که در تصویر پیش‌بند ملاحظه می‌کنید، طرح وسط (خرگوش‌ها) برجسته‌تر هستند. با چه روشی می‌توان خرگوش‌ها را برجسته‌تر دوخت؟
■ زمینه پارچه پیش‌بند صورتی و زرد لحاف‌دوزی شده، آیا می‌توانید این روش را بدوزید؟

فعالیت
عملی

ترکیب تکه‌دوزی و گلدوزی

فکر کنید

آیا می‌توانید تزیین تصویر روبه‌رو را انجام دهید؟
از چه روش‌های تکه‌دوزی، گلدوزی و دیگر موارد استفاده شده است؟

همان‌طور که در تصاویر ملاحظه می‌کنید از تکنیک‌های چاپ، گلدوزی و تکه‌دوزی استفاده شده است.

مواد مورد نیاز

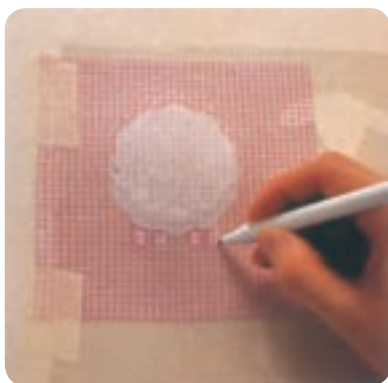
- قلم‌های مخصوص رنگ‌آمیزی پارچه
- پارچه متناسب با نوع لباس
- پارچه فوتر
- نخ گلدوزی کاموایی
- پارچه تکه‌دوزی

■ روی پارچه فوتر یا نمدی قسمت صورت گوسفند را رنگ‌آمیزی کنید.

■ الگوهای طرح را جداگانه آماده کنید.

■ محل قرارگیری پارچه چهارخانه را روی زمینه اصلی علامت‌گذاری کنید.

■ روی پارچه زمینه، طرح اصلی را کپی کنید.

■ برای تنه گوسفند پنبه قرار داده، تنه را بدوزید و سپس صورت آن را قرار دهید.

■ گلدوزی شبه قالی را روی تنه گوسفند بدوزید و سپس با قرار دادن پنبه زیر صورت آن برجسته کنید.

یک طرح مانند این تصویر انتخاب و مراحل تزئین آن را کامل انجام دهید.

مواد مورد نیاز

- تکه‌های پارچه تکه‌دوزی
- رنگ پارچه
- نخ گلدوزی
- طرح تکه‌دوزی

